

УДК 657.3

Сидоренко Р.В., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У публікації розглядаються питання підходів до класифікації звітності підприємства в сучасних умовах розвитку ринкової економіки і господарювання. Проводиться аналіз сучасного бачення визначення різних видів звітності в законодавчій базі і поглядах науковців.

Ключові слова: бухгалтерська звітність, управління, податкова звітність, управлінська звітність.

Sydorenko R.

CLASSIFICATION OF ACCOUNTING OF ENTERPRISE IS IN MODERN TERMS OF MENAGE

In a publication the questions of going are examined near classification of accounting of enterprise in the modern terms of development of market economy and menage. The analysis of modern vision of determination of different types of accounting is conducted in a legislative base and looks of research workers.

Key words: accounting control, management, tax accounting, administrative accounting.

Сидоренко Р.В.

КЛАССИФИКАЦИЯ ОТЧЕТНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В публикации рассматриваются вопросы подходов к классификации отчетности предприятия в современных условиях развития рыночной экономики и ведения хозяйства. Проводится анализ современного виденья определения разных видов отчетности в законодательной базе и взглядах научных работников.

Ключевые слова: бухгалтерская отчетность, управление, налоговая отчетность, управленческая отчетность.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Прийняття правильного і своєчасного управлінського рішення є головною передумовою ефективності діяльності будь-якого підприємства. Задля цього, керівник відповідного рівня, повинен отримати чітку, повну і

необхідну інформацію у вигляді, придатному для сприйняття. Саме таким вимогам повинна відповідати звітність, яка складається.

У зв'язку з тим, що звітність різниться між собою за об'єктами дослідження, її розділяють за видами. Всі види звітності є взаємозв'язаними між собою: вони використовують спільну інформаційну базу, на основі звітності одного виду може формуватись звітність іншого виду тощо. Однак досі чіткого регламентування структури звітності підприємства немає як в законодавчій базі, так і серед думок науковців.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проведені дослідження дозволяють зробити висновок, що питання класифікації і взаємозв'язку звітності є досить дискусійним у сучасній економічній літературі та наукових виданнях. Вагомий внесок у висвітлення даного питання внесли Ф.Ф.Бугинець, Г.М.Давідов, Г.Г.Кірейцев, М.В.Кужельний, В.Г.Лінник, Є.В.Мних, В.П.Пантелєєв, В.В.Сопко, П.Я.Хомин. Однак зміни в ринковому середовищі і вітчизняній нормативній базі вимагають нових підходів до оцінки звітності.

Цілі статті. Ціллю статті є дослідження структури різних видів звітності підприємства і їх взаємозв'язку між собою, задля кращої побудови системи накопичення, збору, обробки, передачі і використання інформації як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» фінансовою звітністю називається «бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період». Фінансова звітність містить інформацію про виробничі процеси і засоби в узагальненому вигляді. До її складу входить «Баланс» (форма № 1), «Звіт про фінансові результати» (форма № 2), «Звіт про рух грошових коштів» (форма № 3), «Звіт про власний капітал» (форма № 4) та «Примітки до фінансової звітності» (форма № 5). Також, в даному документі зазначено про незалежність існування таких видів звітності як фінансова, податкова, статистична з зауваженням про можливість виділення і інших видів звітності. Отже, згідно законодавства, вся звітність визнається бухгалтерською. Підтвердженням цього є визначення бухгалтерської звітності наведеної в П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: «бухгалтерська звітність – це звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів».

Погоджується з цією точкою зору П.Я.Хомин «статистична,

фінансова й податкова, а також внутрішня звітність є складовими частинами бухгалтерської звітності». Він також додає до даної класифікації звітності підприємства окремим елементом звітність до соціальних фондів [9]. Аналогічну класифікацію пропонують і більшість інших науковців.

Всю бухгалтерську звітність пропонується ділити на зовнішню і внутрішню. До зовнішньої відносять фінансову, податкову, статистичну звітність і звітність до соціальних фондів. Внутрішньою називають управлінську (внутрішньогосподарську) звітність, користувачами якої виступають лише керівники різних ланок підприємства. Графічно структуру бухгалтерської звітності, за загальноприйнятою класифікацією, подано на рис. 1.

Так, М.В.Кужельний та В.Г.Лінник пропонують виділяти ще один окремий вид звітності – оперативно-технічний. Це мають бути показники роботи підрозділу за невеликі проміжки часу [2]. На нашу думку цей вид звітності існує, але не варто виділяти його як окремий, а доцільніше як складову управлінської (внутрішньогосподарської) звітності, оскільки користувачами інформації такого типу будуть виключно внутрішні управлінці.

Податкова звітність містить інформацію про доходи і витрати підприємства, фінансові результати та розрахунок сум податків, що підлягають сплаті до бюджету. В законодавстві часто зустрічається поняття «податкова звітність» (наприклад, глава 2 розділу «Адміністрування податків, зборів (податкових платежів)» Податкового кодексу України власне так і називається), але фіксація дефініції даного поняття відбулось відносно недавно.

Згідно Наказу Державної податкової адміністрації України «Про подання електронної податкової звітності» податковою звітністю визнаються документи, які відповідно до законодавства подаються платниками податків до органів ДПС і на підставі яких здійснюється нарахування або сплата податку, збору (обов'язкового платежу) [3]. Аналізуючи вищезазначене В.П.Пантелєєв робить висновок про можливість розширеного тлумачення контролюючими органами поняття «податкова звітність» та включення до неї на практиці також фінансової, статистичної та інших видів звітності. Вимога про те, що податкова звітність, складена з порушенням норм статті 48 Податкового кодексу, не вважається податковою декларацією, також підтверджує цю думку [6].

Однак, як вже зазначалось, існують думки вчених, що заперечують існування такої структури або модифікують її в певній мірі.

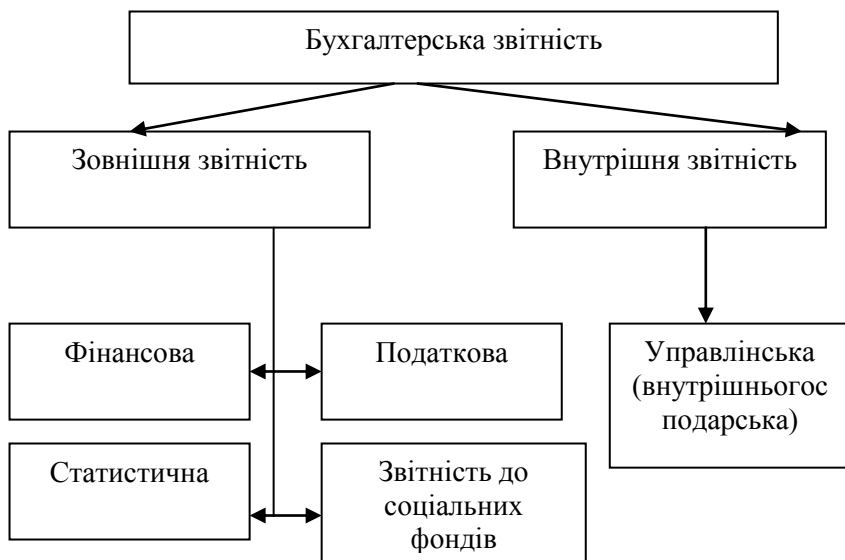

Рис. 1. Бухгалтерська звітність підприємства

Ширше тлумачення податкової звітності, ніж це подано в законодавстві, розглядають і інші науковці. Г.М.Давідов трактує її як документацію (податкові декларації, розрахунки, звіти тощо), яка містить інформацію про розрахунок податкових зобов'язань, на підставі яких здійснюється нарахування або сплата податку (збору), що підлягає сплаті до бюджету та державних цільових фондів у встановлені законом терміни, яка подається платником податку, податковим агентом в податкові органи. Вона подається суб'єктом господарювання у податкові органи у порядку, встановленому в податковому законодавстві [1].

Існує законодавчо затверджене і визначення статистичної звітності. Згідно Наказу Міністерства статистики України «Про порядок затвердження форм державної статистичної звітності» під нею розуміють «звітність форми якої затверджуються Мінстатом України або, за його згодою, регіональними органами державної статистики» [4]. А.Озеран, в свою чергу, пропонує статистичну звітність розглядати як форму спостереження, за якою кожен суб'єкт діяльності регулярно подає, підготовлені, як правило, на основі даних бухгалтерського та оперативно-технічного обліку, до державних органів статистики у вигляді документів (звітів) спеціально затверджених форм для вивчення макроекономічних показників [5].

Законодавчо затверджених визначень інших видів форм звітності

поки не існує, але роботу в цьому напрямі необхідно активізувати. Це зумовлено тим, що продовжується інтеграція форм звітності одна в одну і користувачам необхідно чітко знати як діяти в цій новій ситуації. Прикладом такої інтеграції є затвердження П(С)БО 29 «Звітність за сегментами», що є аналогом МСФЗ 14, який носить аналогічну назву. Використовуючи досвід зарубіжних країн вітчизняне законодавство починає рух щодо створення ієрархії звітності: управлінська звітність – фінансова звітність. Саме такий висновок можна зробити на основі положень цього стандарту, згідно яких повинно відбуватись накопичення інформації про результати роботи окремих підрозділів підприємства в спеціальних формах звітності і подання їх зовнішнім користувачам. Тобто, звітність про результати роботи окремих ланок перестає бути тільки внутрішньої.

Висновки. Враховуючи вище зазначене можна зробити висновок, що в сучасних умовах досить складно провести чітку межу між різними видами звітів, оскільки вся звітність має однакову інформаційну базу, форми одного виду звітності можуть складатись на основі іншої, відбувається законодавча зміна меж різних видів звітності тощо. Тому, необхідне чітке нормативне врегулювання даного питання задля формування необхідної інформаційної бази як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів.

1. Давідов Г. М. Звітність підприємств : навч. посібн. / Г.М.Давідов, Н.С.Шалімова – К.: Знання, 2010. – 623с. + компакт-диск. – (Вища освіта XXI сторіччя).
2. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку: Підручн. / М.В.Кужельний, В.Г.Лінник. – К.: КНЕУ, 2001. – 334 с.
3. Наказ Державної податкової адміністрації України «Про подання електронної податкової звітності» № 233 від 10.04.2008 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0320-08>.
4. Наказ Міністерства статистики України «Про порядок затвердження форм державної статистичної звітності» № 76 від 30.04.1993 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0054-93.
5. Озеран А. Статистична звітність / А.Озеран // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №8–9. – С. 94–105.
6. Пантелєєв В.П. Еволюція визначення «податкова звітність» / «звітність за податками» / В.П.Пантелєєв // Облік, аналіз і аудит. – 2011. – № 2. – С. 171–176.
7. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2.12.2010 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 29 «Звітність за сегментами» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005р. № 412 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05>
9. Хомин П.Я. Формування звітності в підсистемах фінансового, управлінського й податкового обліку: Монографія / П.Я.Хомин. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 288с.